

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

GEREKÇE

Kadına yönelik şiddet, en temel hak olan yaşam hakkı başta olmak üzere kadının her türlü insan haklarını ihlal eden, topluma katılımlarını sınırlayan, bedenlerine, yaşamlarına ve psikolojilerine zarar veren çok boyutlu bir şiddet biçimidir. Kadına yönelik şiddetin kadınların yaklaşık üçte birini etkileyen küresel bir halk sağlığı sorunu olduğu uluslararası kurumlar tarafından da kabul edilmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan kadına yönelik şiddet, Türkiye'nin de gittikçe derinleşen temel sorunlarından biridir.

Toplumsal, siyasal ve iktisadi alanda oldukça yaygın olan cinsiyetçilik ve ayrımcılık kadına yönelik çok yönlü şiddet şeklinde vuku bulmaktadır. Bu şiddet yalnızca özel alanda değil, kamusal alanda ve devlet kurumlarında da hüküm sürmektedir. Kadın kurumlarının verilerine göre 2020 yılında erkekler en az 792 kadına da şiddet uygulamış, bu şiddete maruz kalan en az 300 kadın hayatını kaybetmiştir. Yine 2020'de 171 kadın şüpheli şekilde hayatını kaybetmiştir. Benzer şekilde 2021 yılının ocak ayının ilk 25 gününde de her gün en az bir kadın erkekler tarafından öldürülmüştür.

Kadına yönelik şiddetin yaygınlaşmasının en önemli nedenlerinden biri yasaların etkin şekilde uygulanmamasıdır. Türkiyeli kadınların uzun soluklu mücadeleleri sonucu kadına yönelik şiddetle mücadelede hayati öneme sahip olan birçok kanun yasalaşarak güvence altına alınmıştır. "Kadına Yönelik Şiddet, Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi" olan İstanbul Sözleşmesi, 2012 yılında Türkiye tarafından imzalanmıştır. İstanbul Sözleşmesi esas alınarak hazırlanan 6284 Sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" ve bu kanunun uygulama yönetmeliği şiddete yönelik temel hukuki düzenlemeleri içermektedir. İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun, kadınları şiddetten korumak için devlete kapsamlı ve etkin politikaları hayata geçirme yükümlülüğü getirmektedir.

2020 Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'nde 153 ülke arasında 130. sırada yer alan Türkiye'de erkek şiddeti her geçen gün daha da artarken, kadınlara, LGBTİ+lara yönelik şiddette ve çocuk istismarında yaygın şekilde cezasızlık politikası uygulanmaktadır. Yargı, kadınlara yönelik erkek şiddetini önlemekte hayati öneme sahipken çoğunlukla failleri "iyi hal" gerekçesiyle cezasız bırakmaktadır. Özellikle bu şiddetin faili 'nüfuzlu kimseler', kamu görevlisi veya kolluk gücü ise yargı süreci etkin uygulanmamaktadır. İpek Er cinayeti bunun en açık örneği olmaya devam etmektedir. Bu cezasızlık politikası kadına yönelik şiddeti olağan hale getirmektedir.

Öte taraftan, salgınla beraber insanların eve çekildiği dönemde kadınlar bir kez daha şiddetin doğrudan hedefi haline gelmiştir. Kırılanlaştırılmış konumlarından dolayı en güvencesiz ve düşük ücretle çalışan kadınlar, işlerini ilk kaybedenler olmuştur. Evde devasa bir bakım emeğini omzunda taşıyan kadınlar çok yönlü şiddet ile karşı karşıya kalmıştır. Bu süreçte kadın cinayetleri ve şüpheli kadın ölümleri başta olmak üzere kadına yönelik cinsel ve fiziksel şiddet ciddi biçimde artmıştır.

Buna rağmen 30 Mart 2020 tarihinde 6284 Sayılı Kanun kapsamında tedbir kararı alınarak kadınların sığınaklara başvurusu, darp raporu istemeleri yalnızca ikametgâhın olduğu şehirde sığınak talebinde bulunabilme gibi ön koşullara bağlanmıştır. Yanı sıra kadınlar şiddet gördüğünde adli mercilere ulaşmada, sığınak ve hukuki yardım konusunda ciddi sıkıntılar yaşamıştır. Çıkarılan infaz yasasıyla kadına yönelik suçların failleri serbest bırakılması da şiddetin artmasındaki etmenlerden biri olmuştur.

Öte taraftan, şiddetle mücadele eden kadın kurumlarının saldırıların hedefinde olması, bu kurumların kapatılması ve cinsiyet özgürlükçü perspektife sahip HDP'li belediyelere kayyımların atanmasıyla kadın belediyeciliğine ve kadın mücadelesine ciddi bir darbe vurulmuştur. Kayyımların ilk işi kadına yönelik şiddetle mücadele eden kadın merkezlerini kapatmak ve kadınları güçlendiren mekanizmaları ortadan kaldırmak olmuştur.

Kadına yönelik şiddetle mücadele, erkek şiddetinin önlenmesi ve şiddet gören kadınların korunarak güçlendirilmesini kapsayan bütüncül bir politika gerektirmektedir. Ancak katliam boyutuna varan kadın cinayetlerine rağmen hala gerekli tedbirler alınmamaktadır. Bu açıdan kadına yönelik şiddete ilişkin acil önlemler alınması amacıyla genel görüşme açılması elzemdir.